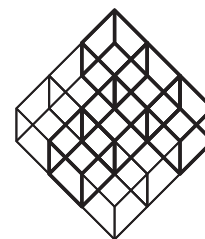

Kulturdepartementet
Att: Bengt O. Hermansen

Teknologirådet

Vår ref.: 17.11 CH/TT
Deres Ref.: 2011/02036 ME/ME1 EAB:elt
Dato: 30. september 2011

Pb. 522 Sentrum
0105 Oslo

Prinsensgate 18
Norway

T: +47 23 31 83 00
F: +47 23 31 83 01

www.teknologiradet.no
post@teknologiradet.no

Høringsuttalelse om endringer i åndsverkloven

Kulturdepartementet har lagt fram forslag til endringer i åndsverkloven for å styrke rettighetshavernes mulighet til å håndheve sine rettigheter ved krenking av åndsverk på internett.

I denne høringsuttalelsen ønsker Teknologirådet spesielt å adressere forslaget om hindring av tilgang til nettsteder gjennom blokkering. Dette stiller vi oss skeptiske til. Teknologirådet har jobbet med IT-politikk og internettpolitikk gjennom flere år, blant annet gjennom prosjekter om pengespill på internett, ytringsfrihet og personvern.

Utstenging av personer fra internett

I høringsnotatet slår departementet fast at det ikke er aktuelt med tiltak som kan medføre at enkeltpersoner stenges ute fra internett. Det er positivt at departementet er så tydelige på dette punktet. Internett er i dag blitt en nødvendig infrastruktur, nesten på linje med vann og strøm. Dette understrekes ikke minst av regjeringens satsing på internett som kanal for myndighetene gjennom blant annet «digitalt førstevalg» for offentlige tjenester og digitale satsinger knyttet til skolen.

Det er også positivt at departementet framhever behovet for utvikling av attraktive, lovlige tjenester for tilgang til åndsverk på nett. Vi har sett en positiv utvikling på dette området innen musikkmarkedet, men som departementet påpeker, er det fortsatt stort potensiale for tjenester knyttet til film, spill og bøker.

Regulering av internett gjennom filtrering/blokkering

Dette er ikke første gang internettfiltrering er på den politiske dagsorden i Norge. I 2007 foreslo et mindretall i Datakrimutvalget (NOU 2007:2) at filtrering av overgrepssbilder av barn bør være lovpålagt og kunne utvides til å gjelde også andre områder som er ulovlige i Norge, for eksempel ulovlige pengespill. Mindretallet i utvalget foreslo at dette burde være hjemlet i straffeloven. Justisdepartementet har siden gjennomført revideringer av denne loven uten å foreslå lovfesting av filtrering.

I 2008 leverte Kulturdepartementet et forslag til hvordan Norge skal kunne begrense nordmenns bruk av pengespill på internett på servere i utlandet. Flere tiltak var diskutert, deriblant å blokkere tilgangen til utenlandske nettsteder for pengespill.

Teknologirådets ekspertgruppe konkluderte med at filtrering av nettsidene til utenlandske spilltilbydere "kan medføre sensur av legitime aktiviteter og begrense yttingsfriheten på internett". Daværende kulturminister Trond Giske stilte seg også avvisende til filtrering og uttalte blant annet til VG at et slikt tiltak var for drastisk, og at det bryter med andre mål regjeringen har, slik som kommunikasjonsfrihet.

Krav om ulike former for filtrering som blokkering av nettsider har blitt fremsatt også ved andre anledninger. I etterkant av terrorangrepet i Oslo 22/7 har flere tatt til orde for filtrering av ulike former for uønsket innhold på internett, som terrorhåndbøker, bombeoppskrifter og ekstreme ytringer.

Filtrering er i dag vanlig i flere land i Sentral-Asia, Midt-Østen og Nord-Afrika, med Kina og Iran som de landene som driver mest omfattende filtrering. Det forekommer også filtrering i Europa og Nord-Amerika, men dette er stort sett frivillige ordninger. Det er liten tradisjon for å lovfeste filtrering av internett i Europa.

Ulemper med filtrering av internett

Den viktigste ulempen med filtrering er at det ikke er mulig å håndheve loven likt – ulike filtreringssystemer vil enten blokkere for mye eller for lite. I forhold til yttingsfrihet er *overblokkering* mest problematisk. Retten til å ytre seg og fritt kunne innhente informasjon er en grunnleggende menneskerettighet, og filtrering av internett begrenser yttingsfriheten.

DNS-filtrering – som er foreslått som mest hensiktsmessig av departementet – er også svært enkelt å omgå. Land som driver omfattende filtrering sperrer derfor også tilgangen til informasjon om verktøy og fremgangsmåter for å omgå filtrering. Ser departementet for seg at dette også vil være aktuelt i Norge?

I høringsnotatet peker departementet selv på de ovennevnte problemstillingene, men konkluderer med at blokkering til tross for disse vil være et egnet virkemiddel mot fildeling. Departementet tar imidlertid ikke høyde for at lovfesting av filtrering i dette tilfellet vil skape en presedens på området som kan medføre krav om filtrering av andre nettsider med uønsket innhold innenfor andre lovområder.

I forslaget sitt foreslår departementet flere tiltak for å gjøre det lettere å identifisere og straffeforfølge personer som bryter åndsverkloven. Disse tiltakene, i kombinasjon med attraktive, lovlige tjenester for musikk, film, spill og bøker, bør få virke en periode før effekten av dem evalueres. Deretter kan man eventuelt vurdere mer drastiske tiltak.

For Teknologirådet er det viktig at spørsmålet om filtrering/blokkering – et spørsmål som er svært viktig for hvordan vi forholder oss til internett i Norge – blir gjenstand for en bredere politisk debatt. Hvordan internett eventuelt skal reguleres er et IT-politisk spørsmål som favner på tvers av flere fagdepartementer og stortingskomiteer, og som må konsekvensutredes mye bredere enn innenfor den begrensede konteksten av åndsverkloven.

Med vennlig hilsen

Tore Tennø
Direktør

Christine Hafskjold
Prosjektleder